

Till: Justitiedepartementet, Finansdepartementet, Generaldirektören för Skatteverket, kanslierna för: Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna.

Är företrädaransvaret ett verklighetsfrånvänt och diskriminerande regelverk?

Vår uppfattning om svaret på frågan lämnar vi i slutet av skrivelsen, men innan dess en lite mer allmän genomgång, som främst gäller förhållandena för småföretagen och dess företrädare (normalt styrelsen). Först kan konstateras att dessa företag har varit avgörande för det välstånd vi har i dag och är det även framöver. Inte så konstigt när 97 procent av alla företag är småföretag och dessutom har nästan alla storföretag en gång varit småföretag. Småföretagen skapar självfallet också stora skatteintäkter till staten, samtidigt som staten å sin sida har en skyldighet att se till så att småföretagen kan driva sin verksamhet i en miljö som gör det möjligt att få en lönsamhet och därmed förmåga att betala in skatter. Staten måste bland annat aktivt se till så att det finns en sund marknadskonkurrens, stå för en långsiktighet i lagstiftningen och att det finns ett väl fungerande rättssystem. Om vi ser på hur staten uppfyller sin del av detta ”samhällskontrakt” är det bara att konstatera att det brister en hel del. Många branscher kämpar både mot en välkänd och ständigt pågående osund konkurrens, lagstiftningen har i många fall en kortsiktighet som försvårar långsiktig planering och förvaltningsdomstolarna har fullt berättigat varit utsatta för omfattande kritik av bland annat många advokater för att vara alltför okritiska mot myndigheter, som Skatteverket. Bristerna från statens sida i dessa grundläggande förutsättningar är en av anledningarna till att svenska småföretag kan förlora förmågan att betala in skatter, i vart fall i tid. Sedan finns det andra mer oförutsedda omständigheter som allvarligt kan komma att påverka småföretagens verksamhet, som jag kommer till senare.

För att motverka skattefusk och även se till så att skatter faktiskt betalas in, finns olika kontrollfunktioner. En av dessa är att en särskild press sätts genom ett företrädaransvar, det vill säga att en företrädare kan bli ansvarig för ett bolags obetalda skatter. Den avgörande grunden för ett betalningsansvar här är om företrädaren har varit så kallat ”grovt oaktsam”. I praktiken har detta begrepp dock inte visat sig vara annat än en mer tilltalande etikett för något som bara är ett rent strikt ansvar. Detta leder också till att Skatteverket i mål om företrädaransvar måste ha fått ett av världens enklaste arbete. Bara att lämna in en ansökan om företrädaransvar till förvaltningsdomstol med ett skattekonto, som visar obetalda skatter, så är saken klar.

Det spelar ingen som helst roll om obetalda skatter beror på om staten misslyckats med att säkerställa till exempel en sund konkurrens, som lett till stora svårigheter för företaget eller om uteblivna skattebetalningar beror på förhållanden som företrädaren inte ens kunnat förutse eller råda över, som plötsliga förluster av kunder eller leverantörer, sjukdomsfall eller plötsligt ändrade marknadsförhållanden. Inte ens, som har hänt, Skatteverket felaktigt tagit ett bolags medel i beslag och skatter därmed inte kunnat betalas har någon betydelse. Företrädaren är oavsett skyldig att betala. Vid rättstillämpningen vägs inte heller in det faktum att lägga ner ett företag, så länge det finns möjligheter att rädda det, strider mot de grundläggande egenskaperna som en småföretagare måste ha. Som att arbeta hårt, ta risker, vara stresstålig, arbeta med små resurser och inte bara ge upp om det tar emot, Utan dessa egenskaper byggs inga företag! Men nu till en annan helt ologisk omständighet.

För att ett företags obetalda skatter ska kunna krävas in av företrädaren förutsätts ju att denne varit så kallat ”grovt oaktsam”, men då inträder även frågan mot vem? En företrädare har ansvar mot Skatteverket, men också mot anställda, kunder, leverantörer, finansbolag och andra. Många gånger skulle dessa andra tycka att det skulle vara ett direkt svek att bara avsluta verksamheten, om det genom hårt arbete och åtgärder fanns realistiska möjligheter att rädda företaget, även om skatter inte kunnat betalas in på en av de månatliga förfallodagarna. Men rättstillämpningen bryr sig inte heller om detta utan har bara ”skurit” ut en part av intresse, det vill säga Skatteverkets. Resterande intressenters uppfattningar och önskemål är ointressanta. Företrädaren kan här hamna i en fullständigt omöjlig situation att fatta ett ansvarsfullt beslut, som tar hänsyn till alla intressenter. Ett lika ologiskt förhållande är för övrigt att när en företrädare ska betala ett företags obetalda skatter görs detta med privata skattade medel, vilket innebär att staten i praktiken kan få in uppemot dubbelt så mycket som den obetalda skatteskulden!

Men det finns ännu ett förhållande som inte är särskilt uppmärksammat, men som är värt en rejäl tankeställare. Skatterna är naturligtvis avgörande för ett välordnat samhälle. Alltså att de betalas in och naturligtvis också hur de sedan används av politiker och tjänstemän. På denna ”spendersida” finns i praktiken inte något som helst ansvar, utan här kan det begås grova misstag eller ren vårdslöshet, utan några som helst personliga konsekvenser. Men om vi skulle tillämpa samma strikta ansvar som företrädaren har att privat betala in obetalda skatter på ”spendersidan”, vad skulle detta då innebära? Jo, om en tjänsteman eller politiker tar beslut som gör att skattemedel betalas ut till onödigt stora belopp så ska denne bli personligt ansvarig för skadan för staten. Och det spelar då ingen roll om skatteförlusten beror på felbeslut genom en entreprenörs misskötsamhet, oförutsedda stigande priser eller annat, som politikern eller tjänstemannen inte kunde förutse. En ersättning för skadan som då, precis som för företrädaren, ska betalas av skattade privata medel. Onekligen fullt logiskt, eftersom skattemedlen inte på något sätt tappar i vikt eller värde under färden från inleverans till användande!

Vad blir då slutsatsen av dessa synpunkter? Jo, den kan inte bli annan än att antingen ändrar man nuvarande ansvar för företrädare och anpassar detta till realiteter och förutsättningarna för ett positivt samhällsbygge eller så gör man politiker och tjänstemän strikt ansvariga privat för varje felbedömning som leder till förluster av skattemedel. En bedömning, som precis som vid företrädaransvar, ska göras med facit i hand och inte vad som var känt vid beslutstillfället. I ett rättssamhälle kan man inte ha två separata tillämpningar för två olika kategorier av personer som rör hanteringen av samma sak, det vill säga i detta fall skattemedel!

Frågor till mottagarna av denna skrivelse

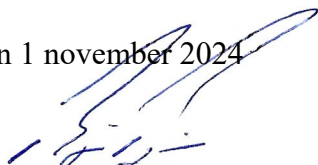
Svaret på frågan i rubriken är enligt vår mening ett uppenbart "Ja" Vår fråga till er blir då om ni delar denna uppfattning och i så fall om ni är villiga att verka för att företrädares ansvar för obetalda skatter ska ändras så att det blir verklighetsbaserat och inte hindrar ett dynamiskt näringsliv eller som ett alternativ att politiker och tjänstemän ska åläggas samma strikta ansvar för hanteringen av skattemedel som företrädare har i dag för inbetalningen av dessa medel?

Avslutande kommentarer

Tyvärr möts alltför ofta synpunkter som kan uppfattas som kritik med tystnad eller reflexmässig förnekelse av någon som helst problematik. I och med att påvisande av allvarliga brister i grunden är något som är positivt för ett rättssamhället, så utgår vi från att våra frågeställningar tas emot positivt.

Svar eller icke svar från var och en av mottagarna av denna skrivelse kommer att **publiceras den 1 december 2024** för att sedan följas upp av föreningen.

Den 1 november 2024

Björn Fajersson för
Missing Justice Sverige